

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● № 11 (3599) ●

● ЧАЦВЕР, 13 ЧЭРВЕНЯ, 2019

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

Мегаплан пад назваю Манблан

Стар. 4

Апошняе жаданне Міхаіла Юрахо

Стар. 7

Ад Турава да Каялы

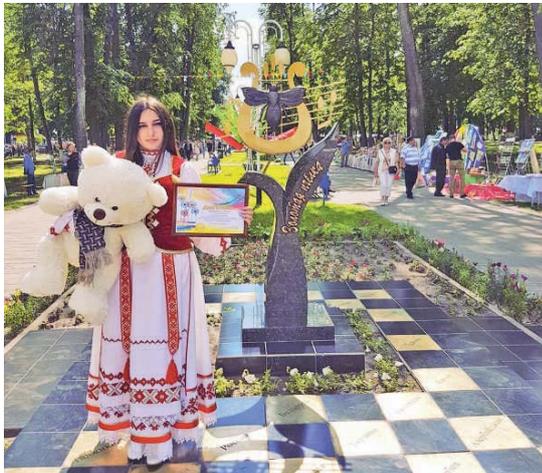
Стар. 8

СУПЛЯМЕННІКІ

Салодкі мёд Бацькаўшчыны

Лізавета Глубінец з Самары прыехала на XVIII Міжнародны фестываль дзіцячай творчасці “Залатая пчолка” ў Клімавічы і стала яго сярэбранай лаўрэаткай. Віншуем!

У Лізаветы — беларускія родавыя карані па бацьку й маці, да таго ж яна мае двух малодшых брацікаў: ім 3 і 4 гады. А ў дзяўчыны, якая далучана да працы ў моладзевым аддзяленні мясцовай беларускай суполкі, была запаветная мара: выступіць, заспяваць на зямлі продкаў. Ведаючы пра тое, прэзідэнтка суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” Ірына Глуская й адправіла заяўку на ўдзел Лізы ў завочным, адборачным туры конкурсу. І — не дарма! “Нашу зорчанку-Лізавету запрасілі ў Клімавічы на фестываль на фінальным туры конкурсу ў жанры “Вакальнае мастацтва”, — радуецца Ірына Міхайлаўна. — Ліза — выхаванка нашага таленавітага педагога Іны Сухачэўскай, так што гэта й яе поспех. Паспрыяла здзяйсненню мары й мама Лізы, Кацярына Данілікіна: уздыла на сябе транспартныя выдаткі”.

Лізавета Глубінец з узнагародамі ля скульптурнай кампазіцыі “Залатая пчолка” ў гарадскім парку Клімавіч

нас — паважаная і дарагая! — прызнаецца маці. — Уявіце сабе: яна ж і ў дарогу нас збірае! Выбар конкурсных нумароў, падача заяўкі, фестывальны ўнёсак, падрыхтоўка прэзентацыі ды самарскай сімволікі, сцэнічныя касцюмы, сувеніры ды шмат што іншае — гэта ж усё яе клопаты!”.

“Залатая пчолка” за гады свайго творчага развіцця з рэгіянальнага Фестывалю дзія-

чай творчасці ператварыўся ў маштабны Міжнародны праект, у якім штогод прымаюць удзел юныя таленты з блізкага і далёкага замежжа. У Форуме гэтага года свае творчыя дасягненні паказалі звыш 700 адораных дзяцей з 8 краін — Беларусі, Балгарыі, Латвіі, Расіі, Сербіі, Славакіі, Украіны і Узбекістана. Ад Самарскай абласной арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства

2000”, годна прадстаўляючы і Самарскі рэгіён, у фінальным этапе Фестывалю ў Клімавічах выступала Лізавета Глубінец.

Фэст “Залатая пчолка” — гэта вельмі шмат розных імпрэзаў, шквал эмоцый, сусор’е талентаў. Да таго ж у кожнага юнага талента ёсць нястрымнае жаданне перамагчы! Нашай Лізаветы з мамай давялося 23 мая ў 7 раніцы ляшчы з Самары да Масквы, адтуль — на Мінск, затым яшчэ ў аўтобусе (амаль 350 км) ехаць да Клімавіч. Ды ўсё ж беларуска з Самары годна выступіла ў конкурснай праграме Міжнароднага фестывалю: заняла другое месца ў жанры “Вакальнае мастацтва”. Намінацыя была “Салісты. Эстрадныя спевы”, узроставай катэгорыя — сярэдняя, 13–15 гадоў. На фестывальнай сцэне Лізавета ўрачыста ўручылі дыплом лаўрэата 2-й ступені, каштоўны падарунак.

Што спявала яна ў Беларусі? “Мы выбралі два эмацыйныя творы: песню “Снег” (словы й музыка Алены Ваенгі) ды шчыплівую песню “Помнят людзі” (словы Яўгена Далмаўтоўскага, музыка Аскара Фельцмана), — гаворыць Іна Сухачэўская, педагог Лізаветы да таго ж і мастацкая кіраўніца беларускага вакальнага ансамбля “Каданс”. → **Стар. 6**

ЧУЛІ?

Беларускі рэкорд на Палтаўшчыне
Спецыялісты прадпрыемства “Беларуснафта”, якія працуюць на Семірэнкаўскім газакандэнсатным радовішчы, паставілі рэкорд па хуткасці праходжання свідравін ва Украіне

Усяго за тры з паловай месяцы ўведзена ў эксплуатацыю — тое адбылося ўпершыню ва Украіне — новая свідравіна па здабычы газу. Рэкорд належыць буравікам “Беларуснафты”, што будавалі свідравіну №72 на знакавым радовішчы. Беларускае прадпрыемства перамагло ў тэндэры, прапанаваўшы заказчыку найвыгодныя ўмовы. Паводле разлікаў, работы павінны былі доўжыцца 175 сутак — а ўдалося справіцца за 109: больш чым на два месяцы раней.

Спецыялісты “Беларуснафты” кажуць: пры праходзі шырока ўжываліся інавацыйныя тэхналогіі, лепшыя міжнародныя практыкі. А да пачатку свідравання пралічаліся магчымыя нюансы працэсу. Як сцвярджае намеснік гендырэктара прадпрыемства па вытворчасці Дзяніс Вараб’еў, свідраванне за такі кароткі тэрмін адбылося дзякуючы сумесным намаганням усіх, хто быў заняты на аб’екце. Зладжана працавала свідравая брыгада, вытрыманы былі неабходныя рэжымы — гэта й дазволіла выйсці на рэкорд.

72-я Семірэнкаўская свідравіна — чацвёртая, прайменная беларусамі ва Украіне. Там “Беларуснафта” працуе праз даччынае прадпрыемства “Сэрвіс Ойл”, праводзіць бурэнне, ремонт свідравін і сейсмаразведку новых пакаладаў карысных выкапняў.

РАЗАМ

Хоць і ў Неапалі ды ў Рыме, але ж думкамі — на Радзіме!

І ў беларускіх суполках Італіі актыўна рыхтуюцца да II Еўрапейскіх гульніў

Што ўся Беларусь жыве падрыхтоўкай да II Еўрапейскіх гульніў — гэта зразумела. Прыемна таксама бачыць, што інтарэс да падзеі правядзюць і беларусы ў замежжы. Мы ведаем, што ў Сібіры, напрыклад, раскажваюць пра хуткі ўжо спартыўны еўрапейскі форум у Новасібірскім цэнтры беларускай культуры — у яго ёсць такая дамова з арганізатарамі Гульніў. Змяшча-

юць адпаведныя прэзентацыйныя матэрыялы на старонцы ў Фэйсбуку актывісты суполкі “Сябры” з эстонскай Нарвы...

А беларусы Неапаля правялі адпаведныя “перадгульнівыя” імпрэзы — пра тое распавядае на старонцы ў Фэйсбуку кіраўніца таймтэйшай суполкі Associazione “BELLARUS” Таццяна Пумпулева. Змяшчаюцца прыгожыя эмблемы свята, здымкі з урачыстага прыёму й адкрыцця фотавыставы “Беларусь спартыўная”, што праходзіць у Ганаровым консульстве Беларусі ў Неапалі. Афіша, праўда, падарызана па-італьянску, але ж Таццяна ўсё ў колавароце спраў! Неяк напісаў ёй — дзякуе, што знайшоў на тое часу. Бо яго, прадаўжае, сёння ўсім не хапае. І далей: “А што да дзейнасці пасля вяртання з Беларусі, з курсаў у Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур, то шмат чаго ўжо было. → **Стар. 3**

Беларускія прэзентуюць II Еўрапейскія гульні ў Неапалі

ISSN 0439-3619

СЯБРЫ-СУСЕДЗІ

МАЗы Мікалаеву — да твару!

Ва ўкраінскім горадзе суднабудаўнікоў ацанілі беларускія аўтобусы

Радасную навіну першай у рэдакцыю паведаміла зямлячка Тацяна Дзяменнікава, кіраўніца суполкі “Голас Радзімы”: “У нас у Мікалаеве ўчора была вельмі важная для мікалаевцаў падзея: перадача гораду 23 аўтобусаў Мінскага аўтазавода, набытых у лізінг. І наша суполка ў святочнай імпрэзе актыўна паўдзельнічала. Гурт “Родныя напевы” спяваў дзве песні: “Хлеб ды соль” і “Беларусь мая”. Па-

туўна працуюць на яе карысць. А ваш унёсак у пашырэнне беларускай прысутнасці ва ўкраінскім рэгіёне — важкі, заўважны. Вось бы яшчэ Гандлёвы дом “Беларусь” у Мікалаеве адкрыў! Хочацца верыць, што з маладым, краўтыўным мэрам горада Мікалаева Аляксандрам Сянкевічам і такое вам будзе пад сілу. Прывітаюцца, па прозвішчы мы падумалі: з нашых, беларускіх краёў ён родам. Але, інтэрнэт падказвае, што ро-

гу, паводле якой горад і атрымаў аўтобусы мадэлі МАЗ 206086. Аляксандр Сянкевіч упэўнены: гарадскія ўлады абавязаны спрыяць стварэнню якаснай сістэмы пасажырскіх перавозак у Мікалаеве.

Агульны кошт аўтобусаў — 73 мільёны грыўняў! Горад купляе іх у лізінг: Аўтобусы МАЗ будуць хадзіць па маршрутах “у Корабельны район, у Терніўку та Ракетне Урочішце”. Транспарт абсталяваны рухавікамі экстандарту Еўра 5. У аўтобус могуць заезджаць людзі з абмежаванымі магчымасцямі, там ёсць кандыцыянер і GPS-трэкеры, камеры відэаназірання, сістэма сігналізацыі з табло.

Як адзначыў мэр, калі гараджане аб’яднаны дзеля добрай справы, тады і найпрыгажэйшыя мары становяцца рэальнасцю. У часе прэзентацыі Аляксандр Сянкевіч звярнуў увагу: набыццё аўтобусаў стала магчымым дзякуючы, у першую чаргу, жыхарам Мікалаева, якія пляціць палаткі. Падзякаваў за супрацу кампаніі “Eximlizing”. Падзякаваў і Беларусі за падтрымку ўласнага вытворцы: “Урад Беларусі кампенсуе палову працэнтаў па пагадненні аб пазыцы, каб мы маглі эканоміць уласныя грошы і выкарыстоўваць сучасны транспарт”, — удакладніў Аляксандр Сянкевіч.

Амбасадар Ігар Сокал заўважыў, прайшоўшыся па горадзе, змены да лепшага, што адбыліся дзякуючы рэформе дэцэнтралізацыі: “Мікалаев, як і іншыя ўкраінскія гарады, мае магчымасць абнавіцца. Сёння мы бачым яркі прыклад супрацоўніцтва Беларусі ды Украіны, якая стала другім стратэгічным партнёрам для нашай краіны па аб’ёмах таваразвароту. Летась сума складала 5,5 мільярд долараў”. Дыпламат упэўнены: беларусам за пастаўленую тэхніку не будзе сорамна.

Іван Іванаў

Беларусы Мікалаева з Амбасадарам Беларусі ва Украіне Ігарам Сокалам у часе прэзентацыі аўтобусаў

дарылі беларускаму Амбасадару Ігару Сокалу каравай. Радаваліся за Мікалаеву, ганарыліся Бацькаўшчынай!!!”.

Паўдзельнічаць у імпрэзе актыўна ўдзельнічаў беларускай суполкі папрасілі з Амбасады Беларусі ва Украіне. Да таго ж дыпламаты прывезлі супляменнікам падарункі: кнігі на беларускай мове рознай тэматыкі. А таксама — пра тое Тацяна піша з клічнікамі — новы беларускі нацыянальны строй! Гэта, удакладняе, падарунак ад Упадўнаважанага па справах рэлігіі і нацыянальнасці. За спрыянне асабліва ўдзячнасць яе супрацоўніку апарата Упадўнаважанага Аляксандру Сасновічу, а таксама і Амбасадзе.

Рады, рады за вас, шануюныя мікалаевыцы! Ну вы ж ведаеце: Бацькаўшчына спрыяе тым суполкам, што і самі ак-

дзічы мы ў славянскай прасторы. Зрэшты, усе людзі — браты.

Тонкасці аўтобуснай справы знаходзім на сайце мікалаевскай гарадміністрацыі: 23 сучасныя аўтобусы ў Мікалаеву патрапілі дзякуючы крэдытным сродкам ТАА “Eximlizing”. Дэманстрацыя камфортабельнага пасажырскага транспарту, адаптаванага да патрэб інвалідаў, прайшла на Інгульскім спуску 21 мая. У імпрэзе паўдзельнічалі мэр Мікалаева Аляксандр Сянкевіч, яго намеснік Юры Андрэенка, Надзвычайны і Паўнамоцны Амбасадар Беларусі ва Украіне Ігар Сокал, дараша Амбасадар Кірыл Камышаў, дырэктар прадпрыемства “Міколаівастранс” Аляксандр Ушакоў, дэпутаты мясцовай рады, іншыя месцічы. Яшчэ зімой мэр падпісаў дамову фінансаванага лізін-

ТАЛЕНТЫ

Па-над межамі песні гучаць

У Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры прэзентаваўся песенны альбом, створаны нашымі супляменнікамі з Латвіі ды Літвы

Беларусаў, дзе б ні жылі, цягне на Бацькаўшчыну. І нядаўна быў я сведкам чарговай шэпталі творчай сустрэчы ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры. Там праходзіла прэзентацыя песеннага альбома “Хай шчаслівы ўсе будучы людзі на зямлі”. На ёй гучалі песні на словы беларускага паэта з Даўгаўпілса (Латвія) Станіслава Валодзькі, ураджэнца Астравеччыны. А спяваў Сяргей Шабадалаў, які з Браслаўшчыны родам, вядомы як саліст ансамбля беларускай песні “Світанак” з Вісагінаса (Літва).

Ва ўтульным пакоі гасцей віталі гаспадары музея на чале з дырэктарам Міхаілам Рыбаковым. Як вядома, ён даўно ведае і Станіслава, і Сяргея — таленавітых землякоў, якія актыўна працуюць у беларускіх суполках, пашыраюць родную культуру ў замежжы. (Заслугоўвае павагі, што цяпер супрацоўнікі Музея літаратуры праўляюць вялікую зацікаўленасць у супрацы з дыяспарай. І падобныя творчыя сустрэчы ў Мінску, мяркуем, прадоўжацца. — Рэд.) На пачатку імпрэзы Станіслаў Валодзька раскажаў, як ствараўся песенны альбом. А потым Сяргей Шабадалаў выканаў шэраг песень на яго вершы, музыку да якіх напісаў М. Яцкоў, С. Ціханяў, А. Мядзведзеў, А. Рудзь.

Быў у зале паэт, бард, кампазітар Дзмітры Пятровіч. У лірычнай песні

“Рабіны”, што прагучала, музыка — Дзмітрыя, а вершы — Станіслава. Цёпла сустрэлі гледчы і зусім новую песню “БЕЛА РУжа суСвету” (верш Івана Ждановіча, музыка Алены Пішчэкеня з Вісагінаса) у выкананні Сяргея Шабадалава. Як бачым, песні лігка перадаюцца межы. Таму сведчаннем і перакладчыцка дзейнасць Станіслава: ён спрыяе таму, каб вядомыя іншамовныя хіты, народныя песні гучалі і па-беларуску. На гэты раз у яго перакладзе з польскай гучала песня “Без адпачынку” кампазітара Севрыяна Краеўскага на словы польскай паэтэсы Агнешкі Асецкай. А Галіну, стрэчную сястру Станіслава, вельмі кранула песня “Эх, сена духмянае!” — бо нагадала ёй цудоўную пару сенакосную на роднай Астравеччыне.

У перапынках між песнямі Станіслаў Валодзька падараваў музею кніжку сваіх вершаў, нумары газеты “Уздым”, якую выдае аднайменная беларуская суполка ў Даўгаўпілсе. Свой зборнік вершаў падарыў Станіслаў і Дзмітры Пятровіч. Яшчэ адзін душэўны момант імпрэзы: на ёй Сяргей Шабадалаў сустрэўся з аднакласніцай. Жанна — жыхарка Лягойска, яна прыехала на сустрэчу, што адбылася праз 40 гадоў.

На прэзентацыі было шмат кветак, добрых жахаданняў. Станіслаў і Сяргей дарылі гледчам кампакт-дыскі з песнямі, што гучалі і на прэзентацыі. Міхаіл Рыбакоў дзякаваў паэту і спеваку за цудоўную сустрэчу, запраسیў “усіх гасцей — музей наведваць часцей”.

Лявон Целеш

СА СТУЖКІ НАВІН

Еўрапейскія гульні: рэальнасць плюс віртуальнасць

На сайце II Еўрапейскіх гульняў з’явіўся прыгожы відэаролік, які нагадвае: да знакавай падзеі застаюцца лічаныя дні. Варта паглядзець! Арганізатары засяроджваюць увагу, што гледчы на шыромымі адрываўца Гульніўя пабачаць шоу з эфектамі дапоўненай рэальнасці. Важная прысутнасць ІТ-тэхналогіяў у жыцці сучаснай Беларусі будзе падкрэслена і нават пройдзе скразным элементам праз усё шоу — за кошт згаданага эфекту.

Тэхналогія дапоўненай рэальнасці сёння — адна з найперспектыўных. Дзякуючы ёй віртуальныя аб’екты становяцца часткай рэальнага наваколля. Госці прама на стадыёне “Дынама” пабачаць прыгажосць беларускай флары і фаўны, побач з сабой — нашых жывёл і птушак.

У II Еўрапейскіх гульніях, якія пройдуць у Беларусі з 21 па 30 чэрвеня, паўдзельнічаюць каля 4000 спартсменаў з 50 еўрапейскіх краін. Будзе разыграны 200 камплектаў ўзнагарод у 23 дысцыплінах па 15 відах спорту. Набыць квітку на Гульні можна на сайце minsk2019.ticketpro.by, працуе і сетка партнёрскіх кас на Беларусі (больш за 300) у абласных гарадах і райцэнтрах. І на кожнай спортыравне Гульніўя будуць абсталяваныя касы.

Прыгожая сіла зямлі

Кантракты на суму каля ста мільёнаў долараў заключаны на выніках Міжнароднай выставы “БЕЛАГРА-2019”. Аграпрамысловы комплекс Беларусі цяпер — на вышыні, дэманструе станоўчую дынаміку развіцця. Як паведаміў на адкрыцці выставы Міністр сельскай гаспадаркі і харчавання Анатоль Хацько, па вытворчасці абсалютнай большасці відаў сельгаспрадукцыі на душу насельніцтва Беларусь лідзіруе сярод краін СНД.

На выставе “БЕЛАГРА-2019”

Сёння ў структуры беларускага экспарту прадукцыя сельскай гаспадаркі займае 16%. Аграрны форум стаў традыцыйным, ён штогод збірае як беларускіх аграрыяў, так і замежных іх калег і партнёраў. Сёлета ў выставе паўдзельнічала каля 560 кампаній з 29 краін, у тым ліку з Аўстрыі, Вялікабрытаніі, Германіі, Ізраіля, Казахстана, Канады, Кітая, Польшчы, Расіі, ЗША, Украіны, Францыі.

Пашукі перспектыўных кірункаў развіцця аграпрамысловага комплексу прадаўжаюцца, і падобныя міжнародныя выставы даюць магчымасць абагульніць досвед, заключаць узаемавыгадныя кантракты.

Пабачым іх у Слоніме

Кнігі-пераможцы XVI Міжнароднага конкурсу дзяржаў СНД “Мастацтва кнігі” і 58-га Нацыянальнага конкурсу “Мастацтва кнігі” будуць прадстаўлены на Дні беларускага пісьменства ў Слоніме. Пра тое паведаміла журналістам начальніца ўпраўлення выдавецкай і паліграфічнай дзейнасці Мінінфармацыі Алена Паўлава. Усяго ў Слоніме будзе паказана некалькі тысяч беларускіх выданняў, у тым ліку і пераможцы згаданых конкурсаў.

На конкурсе дзяржаў СНД (Баку, 30-31 мая) беларускія кнігі атрымалі 20 ўзнагарод, у тым ліку Гран-пры: яго ўдастоена персанальная энцыклапедыя “Янка Купала” выдавецтва “Беларуская энцыклапедыя імя П. Броўкі”. У 11 намінацыйных творах беларускіх кнігавыдаўцоў занялі 8 першых месцаў, адно другое і адно трэцяе месца. Дзевяць выданняў удастоены спецыяльных дыпламаў. Увогуле, заўважыла Алена Паўлава, Беларусь па колькасці ўзнагарод за 16 гадоў існавання конкурсу СНД займае першае месца. Штогод нашы выданні атрымліваюць ўзнагароды, а ўсяго за гісторыю конкурсу мы атрымалі 151 дыплом і 9 Гран-пры.

Падрыхтаваў Іван Ждановіч

РАЗАМ

Хоць і ў Неапалі ды ў Рыме, але ж думкамі на Радзіме!

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

(Мы пра курсы пісалі: на іх былі беларусы з Арменіі, Італіі, Казахстана, Латвіі, Літвы, Польшчы, Расіі, Узбекістана, Украіны і Эстоніі. — Гл: “З родных крыніц” — ГР, 26.04.2019. — Рэд.) Скажам, Дзень касманаўтыкі адсвяткавалі ў абсерваторыі Неапала з дарослымі й маленькімі з нашага “Славянскага кола”. Хоць касмічныя караблі там не рабілі, але самалёткі дзецям змайстравалі — спадабаліся ім, і пра нашу беларуску, першую ў свеце касманаўтку Валянціну Церашкову ім расказалі. Потым — Пасху светлую адзначылі. Былі таксама на прыёме, прысвечаным запаленню агню Еўрапейскіх гульніў у Рыме: там нашы песні беларускія праспявалі. Яшчэ пабылі на сустрэчы дэкана факультэта міжнародных адносін БДУ Віктара Шадурскага з ягонымі калегамі з універсітэта ў Неапалі “L’Orientale” (гэта Універсітэт усходніх моваў). Потым і Дзень Перамогі адсвяткавалі. А планаў наперадзе — яшчэ больш”.

Юныя беларусы Рыма фатаграфуюцца на памяць з беларускімі чэмпіёнамі ды Лесікам. 3 мая 2019 года

Тацяна размяшчае на сваёй старонцы спасылкі на нашу газету ў ПДФ-фармаце, а таксама розныя матэрыялы, відэаролікі, прысвечаныя Еўрапейскім гульніў. І пра бізніс, і пра камфортны аэрапорт Мінск, і сімвал Лесік там ёсць, і апавед пра першае ў свеце вальсавое марожанае... Што да фотавыставы “Беларусь спартыўная”, то зладжана яна, піша Тацяна, “у адпаведнасці

з пагадненнем, падпісаным 15.01.2019 паміж фондам “Дырэкцыя Еўрапейскіх гульніў 2019 года” і Культурнай асацыяцыяй “BELLARUS” г. Неапала аб супрацы ў сферы прапаганды, інфармацыйнага прасоўвання і прыцягнення ўвагі міжнароднай грамадскасці, у тым ліку беларускай дыяспары за мяжой да II Еўрапейскіх гульніў. Наша суполка сумесна з Ганаровым консульствам Беларусі ў Неапалі

зладзіла фотавыставу пры падтрымцы Амбусяды Беларусі ў Італіі, муніцыпальнага савета і мэра Неапала”. У часе працы фотавыставы яна была прадстаўлена й мэтавай аўдыторыяй: студэнтам Навуковага ліцэя горада імя Дж. Маціні (з 24 па 30 мая), а таксама спартсменам і заўзятарам спартцэнтра “Кодакан” (з 31 мая па 7 чэрвеня). Вядома ж, клопатаў у беларусаў Неапала ў сувязі з гэтым

праектам было нямала. У дні адкрыцця выставы ў згаданых установах на імпрэзе былі прадстаўнікі адміністрацыі горада, і вядомыя ў спартыўнай сферы людзі. Сярод іх і спартсмены Антонія і Джавані Эспазіта, Крысціян Парлаці: яны паўдзельнічаюць у II Еўрапейскіх гульніў у Мінску; знакамітыя трэнеры Джузэпэ і Лука Мармі, Джанлука Пунца ды многія іншыя. “Праект “Беларусь спартыўная” мае вялікі розгалас у нашым горадзе, — паведамляе Тацяна Пумпулева. — І мы бачым вялікую эфектыўнасць яе ў падняцці агульнага іміджу нашай краіны, што надзвычай важна да Еўрапейскіх гульніў у Мінску. Ёсць у неапальцаў жыццё захапленне, зашкаўленасць, многія жадаюць наведаць Беларусь, каб на свае вочы пабачыць і краіну, і самі спаборніцтвы”. Тацяна выказвае асаблівае шчырую ўдзячнасць Амбусяды Беларусі ў Італіі за апекаванне праектам, прадстаўленне матэрыялаў для пашырэння інфармацыі пра Гульні, садзейнанне ва ўрэгуляванні пытанняў даступкі фотавыставы (а яна яшчэ ў Неапалі). Удзячнасць — і Ганароваму консульству Беларусі ў Неапалі: “за аказаную падтрымку й канкрэтную дапамогу ў арганізацыі цырку імпрэзаў пра прапагандзе, інфармацыйным прасоўванні, прыцягненні ўвагі міжнароднай грамадскасці да II Еўрапейскіх гульніў”. Цёплыя словы Тацяна адрасуе таксама Нацыянальнаму алім-

пійскаму камітэту Беларусі, Дырэкцыі Другіх Еўрапейскіх гульніў 2019 года — за прадстаўленую фотазакспазіцыю “Беларусь спартыўная”. Пашанцавала, можна скажаць, і беларусам Рыма: 3 мая пабылі некаторыя з іх на ўрачыстай цырымоніі запальвання агню II Еўрапейскіх гульніў у музейным комплексе Ага Pasis Museum, дзе знаходзіцца Алтар міру. “Мы даведаліся пра ўрачыстасць ад прадстаўнікоў Амбусяды Беларусі ў Італьянскай Рэспубліцы, — напісала ў рэдакцыю Ніна Пашчанка, прэзідэнтка Культурна-адукацыйнага цэнтра “Францыск Скарына”. — Тацяна Сяргееўна Тэльковіч, віцэ-прэзідэнтка цэнтра, размясціла інфармацыю ў нашай групе ў Вацапе: яна там называецца “Девочки из Беларуси в Италии”. Дзякуем такой групе й зносіцца многія нашы суайчынніцы ў Рыме. Ёсць і ўзнікла прапанова падтрымаць нашых суайчыннікаў на цырымоніі. Так і зрабілі. Бацькі, дзеці сабралі актыўную, шматколерную групу падтрымкі. Гэта было яркае, незабыўнае мерапрыемства! Дзеці фатаграфаваліся з вядомымі беларускімі чэмпіёнамі! А які прыгожы факел-паходня! Дзецям яшчэ, казалі мне, вельмі спадабаўся сімвал свята — лісіяня Лесік”.

Дзякуем, паважаныя сябры, за тое, што хоць і жыўце ўдалечыні ад Башкаўшчыны, у Неапалі ці ў Рыме, але ж думкамі з намі, на Радзіме!

Іван Іваню

НАПЯРЭДАДНІ

Гісторыя ў Мірскім фармаце

Фэст “Кніжныя сустрэчы ў Мірскім замку” збярэ 15 чэрвеня пісьменнікаў, краязнаўцаў, чытачоў. Да імпрэзаў змогуць далучыцца й шматлікія наведнікі замкавага комплексу.

Гістарычная кніга выходзіць на авансцэну. І не дзе-небудзь, а ў знакамітым замку з 500-гадовай гісторыяй. Пэўна ж, “Кніжным сустрэчам у Мірскім замку” будзе камфортна. 20 выдавецтваў краіны прывязуць на фэст навінкі, 60 пісьменнікаў сустрэнуцца з чытачамі, 27 краязнаўцаў падзяляцца досведам сваёй працы. Свята пачнецца з тэатралізаванага прадстаўлення ў замкавым дворыку. Чакаецца шмат гасцей, турыстаў, у тым ліку і замежных. Дарэчы, летась квіткі ў “Замкавы комплекс “Мір” набылі каля 320 тысяч турыстаў, а едуць жа й “проста паглядзець”.

На прэс-канферэнцыі ў Доме прэсы з праграмай фэсту журналістаў знаёміў дырэктар Гродзенскага філіяла “Белсаюздруку” Павел Скрабко. Патлумачыў: сустрэчы пісьменнікаў і чытачоў у рэгіёне падлізілі ўжо два гады запар, сёлета ж Мір сустракае фэст упершыню. За ідэю правесці “Кніжныя сустрэчы ў Мірскім замку” арганізатары ўхапіліся адразу. І сімвалічна, што першай на фэсце будзе прэзентавана кніга Анатоля Бутэвіча “Гісторыя Мірскага замка”.

Чаму гераніяй фэсту стане гістарычная кніга? Пра тое паразважаюць за фэстаўскім круглым сталом “Гістарычная кніга ў сучасным грамадстве”. Як ідзе падрыхтоўка да яго, расказаў дырэктар выдавецтва “Мастацкая літаратура” Аляксандр Бадак. Ён акцэнтаваў увагу, што гістарычная літаратура сёння вельмі папулярная: “Апроч навукоўцаў і спецыялістаў па гісторыі, гэта кнігі чытаюць і многія людзі ў нашым грамадстве”. Людміла Рублёўская, Валеры Казакоў, Навум Гальпяровіч, Анатоль Бутэвіч. Кожны з іх працуе ў гістарычным жанры й мае там сваю дзялянку. Людміла Рублёўская піша прыгодніцкія раманы, Анатоль Бутэвіч — дакументальныя творы, Навум Гальпяровіч звяртаецца да гісторыі СССР, Валеры Казакоў распавядае пра пасляваенны час. А вырашылі мы сабрацца-пагаварыцца, бо гістарычная тэма шырокая, чым яна ёсць у беларускай літаратуры. У літаратуры замежжа часта назіраецца перасячэнне жанраў: дакументальнага, дэтэктыва й фантастыкі. Таму, з улікам голаду чытачоў на гістарычную літаратуру, трэба да таго ставіцца пільна, з яшчэ большай павянагай”. У выдавецтве “Мастацкая літаратура” выходзіць збор твораў Уладзіміра Караткевіча ў 25 тамах. Аляксандр Бадак лічыць: гэта адзін са значных і запатрабавальных чытачымі праектаў.

Выдавецтва “Беларуская Энциклапедыя імя Петруся Броўкі” прадставіць на фэсце серыю кніг на тэму Вялікай Айчыннай вайны. А “Беларусь” прэзентуе выданыя “Беларусь. Праз стагоддзі ў будучыню”, “Кастусь Калінін” ды іншыя.

На прэс-канферэнцыю прыйшлі й пісьменнікі. Расказвалі, якія кнігі пакажуць у Мірскім замку. Віктар Хурсік распавёў пра свой твор “Vale. Кніга пра род і лёс Магдалены Радзівіл”. Больш за 20 гадоў пісьменнік, выдавец і краязнаўца даследуе лёс харызматычнай жанчыны, бо нарадзіўся ж непадалёк ад яе былога маентка. Магдалена Радзівіл з роду Завішаў была пэцэнаткай, грамадскім дзеячам на мяжы XIX—XX стагоддзяў. Яна спрыяла выхату ў свет многіх беларускіх кніг (у тым ліку і “Вянка” Максіма Багдановіча), беларускаму перыядычнаму друку. Кнігняня стварала беларускія школы, развівала беларускамоўны касцёл. Віктар Хурсік выкарыстаў больш за 300 гістарычных дакументаў, знойдзеных у архівах розных краін, каб паўней раскрыць вобраз падзвіжніцы. “Увогуле ж пытанне пра фінансаванне нацыянальных рухаў на пачатку XX стагоддзя й вызвалення з-пад расійскага імперскага прыгнёту ніхто не даследаваў, — тлумачыў Віктар Хурсік. — Я ж дакументальна паказаў, як адбывала-

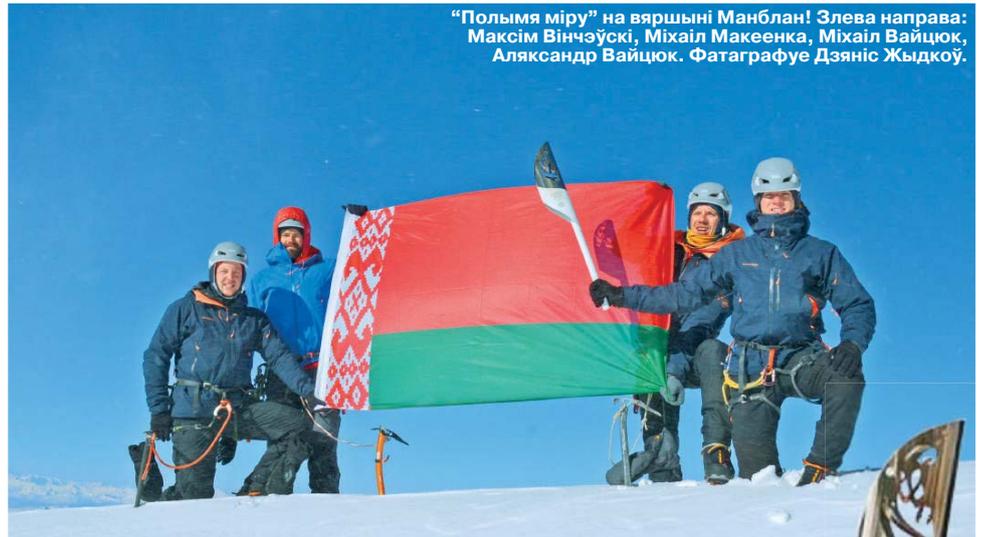

Сцэна з пастаноўкі “Хрыстос прыязмліўся ў Гародні” паводле Уладзіміра Караткевіча ў Мірскім замку

ся стаўленне таго, пра што й пра каго сёння мы з гонарам кажам: газеты “Наша Ніва”, выдавецтва “Загляне сонца і ў наша ваконца”, дзеячаў Янку Купалу, Браніслава Эпімаха-Шыпілу”. Пісьменніца Людміла Рублёўская прадставіць у Міры кнігі “Рыцары і дамы Беларусі”, “Авантуры Вярвіча з банды Чорнага Доктара” і “Авантуры Пранішча Вярвіча, скаляра і шпегана”. Дарэчы, здымкі кінафільма па апошняй кнізе праходзілі ў тым ліку ў Мірскім замку. Замкавы комплекс “Мір”, гаварылася на прэс-канферэнцыі, таксама займаецца выдавецкай дзейнасцю. 35 099 асобнікаў — такі агульны тыраж яго выданняў з 2011 па 2018 год, калі не ўлічваць тыражы рэкламных і выстачных буклетаў, іншай друкаванай прадукцыі. Усе яны рэалізуюцца праз уласную крану й адпаведныя кірагніры Мінска. Дырэктар “Замкавага комплексу

“Мір” Аляксандр Лойка расказаў, што выданы будучы прадстаўлены й на фэсце. Наведнікам “Кніжных сустрэч у Мірскім замку”, пэўна, спадабаюцца кнігі пра ранейшых уладальнікаў Мірскага замка: “Мікалай Крыштаф Радзівіл Сіротка, віленскі ваявода”, “Род Іллінічаў у Вялікім Княстве Літоўскім у XV—XVI стагоддзях” і “Князь Вітгенштейны і іх владення ў Расійскай імперыі ў XIX веку”. Прадставіць на фэсце й выданы “Фарміраванне калекцыі музея. Замкавы комплекс “Мір” (1989—2015 гады)”, “Ваенныя трыумфы эпохі Вялікага Княства Літоўскага” ды іншыя. Арганізатары свята — міністэрствы інфармацыі, культуры Беларусі, Гродзенскі райвыканкам, Карэліцкі абыякван, Гродзенскі філіял РУП “Белсаюздрук”, музей “Замкавы комплекс “Мір”, ААТ “Белкніга”. Ганна Лагун. Фота аўтара.

Шлях
“Польмя міру”
ў Беларусь,
на II Еўрапейскія
гульні дзякуючы
беларускім альпіністам
пад кіраўніцтвам
Аляксандра
Гадлеўскага ўпершыню
пралёг і праз
найвышэйшую горную
вяршыню Еўропы

“Польмя міру” на вяршыні Манблан! Злева направа: Максім Вінчэўскі, Міхаіл Макеенка, Міхаіл Вайцюк, Аляксандр Вайцюк. Фатаграфуе Дзяніс Жыдкоў.

Мегаплан пад назваю Манблан

Пакараць горныя вяршыні — гэта, паласца мне, зусім не алімпійская лексіка. Ну якая там лакара? Вяршыня хіба што міласціва дазваляе адчайным смельчакам узьсяці на яе, зрабіць там з дзясяткаў здымкаў ды спусціцца жывымі ў зону звычайнага камфорту. Як кажуць рускія, дай Бог унести ногі... Вяршыня праўляе да вас літасць і высякарства — то навошта крыўдзіць яе словам з каранем “кара” ды асацыяцыяй з пакараннем? Яшчэ з часоў горных турпаходаў сярэдзіны 80-х (Заходні Каўказ, Карпаты...) мне больш даспадобы ёмкае слова: узыходжанне. У ім няма й следу непазбежнага канфлікту заваёўнікаў і заваяваных. Няма прыхаванага самаўзвышэння альпіністаў ці горных турыстаў. Да таго ж лютуюцца працэс пераадолення і знешняй перашкоды, і кірунак бясконаца руху, росту чалавечага духу. Я нават сказаў бы: гэта і ёсць сапраўды падзвіг, бо “движение” ў рускай мове й ёсць рух.

Яшчэ ў 85-м на Заходнім Каўказе я чуў ад турыстаў з Салігорска, з якімі хадзіў у першую сваю горную “двойку”, імя альпініста Аляксандра Гадлеўскага. Яно ўсплыло ў памяці, калі ў сярэдзіне красавіка, потым на пачатку мая ў публікацыях Інэсы Плескачэўскай у газеце “Беларусь сёння”, на інтэрв’ю-партале ды ў іншых выданнях ВД “БС” з’явіліся весткі пра цікавы, назавем яго так, мегапраект Манблан. Спачатку была публікацыя “Пламя міра. Путь на Монблан” (13.04.2019) з падзагаловак “Белорусские альпинисты поднимают на гору Монблан огонь II Европейских игр “Пламя мира””. Гэта й быў старт праекта Выдавецкага дома “Беларусь сёння” — наэтапны, напоўнены дэталіямі апавед пра ўнікальную задуму каманды беларускіх альпіністаў: падняць на Манблан (а гэта найвышэй-

Каманда падмаецца ў горы, наперадзе — Міхаіл Вайцюк

шы пункт кантынента) агонь II Еўрапейскіх гульніў “Польмя міру”.

Ніхто ў Еўропе такога раней не рабіў

У чым фішка праекта? Цытую тэкст: “Ніхто ў Еўропе такога не рабіў. Ніколі. Мы будзем першымі. Гэта ўнікальная падзея ў спартыўнай гісторыі не толькі нашай краіны, але і ўсёй Еўропы. Мы можам!”.

Далей у публікацыі — абвестка, што “з камандай альпіністаў на Манблан ідзе наш карэспандэнт у Еўрапейскім саюзе Інэса Плескачэўская і пазаштатны фотакарэспандэнт Міхаіл Пяньёўскі. Яны раскажуць і пакажуць, як альпіністы будуць рыхтавацца да ўздыму і пракладаць дарогу на снежных схілах”. І сапраўды: пазней друкаваліся і аператыўныя рэпартажы з месца падзеі. А спачатку чытачоў пасьцілі ў сам праект. Ён такі: каманда прыбудзе ў італьянскі горад Курмаёр 25 красавіка, пачне рыхтавацца да закіду ў горы экспедыцыйнага начыння. Потым — рух у базавы лагер: амаль на 3100 метраў над узроўнем мора. Праца ўскладная, бо “Уздым на пачатку мая, па сутнасці, зімовы, цяпер на вяршыні ад –15 да –24 граду-

скіх гульніў на найвышэйшы пункт Еўропы, узшылі на вяршыню. Гэта былі Дзяніс Жыдкоў, Максім Вінчэўскі, Міхаіл і Аляксандр Вайцюкі ды Міхаіл Макеенка. А чацвёрта іншых членаў каманды (Арцём Барбулат, Уладзіслаў Каган, Віктар Лутаў і Валдзім Фралоў) забяспечвалі ўздым штурмавой групы, падняўшы неабходнае начынне, і засталіся чакаць асноўны склад каманды на палове шляху: паміж вышынямі 4000 і 4810 метраў. Далей можна, што называецца, выдыхнуць: “Зараз каманда ў поўным складзе — дзевяць чалавек — спусцілася і начуе ў аварыйнай хаціне Ганела на вышыні 3070 м”. Раніцай 2 мая альпіністы спусціліся ўніз для адпачынку, чакалі прыбыцця агню. І потым — уздымалі яго на вяршыню.

Яшчэ адзін, зыходны й важны момант у праекце: 3 мая ў Рыме, у музейным комплексе Ара Pacis Museum, дзе знаходзіцца Алтар міру, быў запалены агонь II Еўрапейскіх гульніў, сімвалічна празваны “Польмя міру”. Пра тое расказвалі многія СМІ, а калі пішуцца гэтыя нататкі, тое польмя падарожнічае па ўсіх абласцях, розных гарадах і знакавых месцах Беларусі. Між тым Інэса робіць акцэнт: “Еўрапейскі алімпійскі камі-

тэт прыняў рашэнне, што агонь усіх наступных гульніў будзе запальвацца менавіта тут — Беларусь закладвае традыцыю для ўсяго кантынента”.

Дарэчы, у эстафеце дастаўкі агню ў Беларусь, цяпер мы ведаем, былі заняты й байкеры з клуба The One Chapter Belarus: 4 мая матацыклісты прывезлі агонь у Курмаёр, знакаміты гарналыжны курорт. Адтуль альпіністы й рушылі з агнём да вяршыні. Ён апынуўся на Манблане 6 мая, і ў той жа дзень яго вярнулі байкерам — пачалася эстафета “Польмя міру” па Еўропе. Зрэшты, пра тое расказам далей больш падрабязна.

Гор у Беларусі няма, альпінізм — ёсць

Як бачым, шлях з агнём на Манблан — гэта была найцяжэйшая частка эстафеты. Але, запэўніў чытачоў газеты “Беларусь сёння” перад пачаткам праекта кіраўнік экспедыцыі, старшыня Беларускай федэрацыі альпінізму Аляксандр Гадлеўскі, такое беларускім альпіністам пад сілу: “Мы ў нашых хлопцаў верым: яны зробяць”.

Ужо ў тым, першым тэксце з Манбланскага праекта (а ўвесь цыкл можна чытаць як на партале “БС” www.sb.by, так і на асабістым сайце Інэсы Плескачэўскай www.pleska.info) журналістка разважае, што занесці агонь Еўрапейскіх гульніў на Манблан (4810 метраў) — гэта вельмі сімвалічна. Бо, нагадае, гісторыя сусветнага альпінізму там і пачыналася: 8 жніўня 1786 года. У даваенны час ён быў і ў праграме Алімпійскіх гульніў, уручаліся залатыя медалі ў спартыўным скаладзе. Цікавая інфармацыя з тэксту: на летняй Алімпіядзе-2020 у Токіа ўпершыню разыграюць медалі ў спартыўным скаладзе. Цікава, ці паўдэльнічаюць нашы спартсмены? Хочацца верыць! Бо, як даводзіць Аляксандр Гад-

Максім Вінчэўскі робіць горны макіяж: каб не абгарэць

леўскі, хоць гор у Беларусі няма (у найвыскай Дзяржынскай гары вышыня — 345 метраў), ды альпінізм — ёсць. Прычым, удакладняе, гэта спорт адукаваных і адважных людзей. Цытуем: “Першая секцыя альпінізму ў Беларусі была створана да Вялікай Айчыннай вайны пры Мінскім медыцынскім інстытуце, а пасля вайны такія секцыі з’явіліся ў шматлікіх навучальных установах. Горныя ўзыходжанні становіліся ўсё больш папулярнымі, секцыі па альпінізме ўзніклі на прадпрыемствах. У 1960-м на Каўказе прайшла першая Альпініада, якой кіраваў Фелікс Наркевіч. Тады на Эльбурс (5.642 метры) падняліся 60 альпіністаў з усёй Беларусі”.

Слаўная гісторыя! А як развіваецца беларускі альпінізм сёння? Пасля Манбланскага праекта цікавацца да яго, мяркую, павялічыцца. Чытаем у Інэсы: “На планеце 14 гор-васьмітысячнікаў, узыходжанне на кожную з іх — складанае і небяспечнае мерапрыемства, і альпіністы да такіх, бывае, рыхтуюцца гадамі. Беларусы ўзняліся на палову з тых вяршынь, на самыя высокія пункты ўсіх кантынентаў. “Самае галоўнае, — кажа Аляксандр Гадлеўскі, — што гэтую працу выконваюць адукаваныя, прафесійна падрыхтаваныя людзі, сярод якіх майстры спорту, “снежныя барсы”, кандыдаты навук — Віктар Парашкоў, Леанід Лазоўскі, Уладзімір Гананольскі, Яўген Нагагоў, Аляксандр Дуброўскі, Сяргей Стацэвіч, Станіслаў Шабуня, Віктар Лутаў,

торы Беларусі, алімпійскага руху, альпінізму. Рэпартаж “Плямя міра” пачало свой путь на вершыню Монблана” (4.05.2019, 18.49) Інэса пісала тэрмінова ў нумар, ён — пра цырымонію перадачы агню, прывезенага байкерамі з Рыма, альпіністам. Тое было ў Курмаёры 4 мая, бліжэй да поўдня: “Пецярых членаў штурмавой каманды — Максіма Вінчэўскага, Аляксандра і Міхаіла Вайцоўка, Дзясніса Жыдкоў і Міхаіла Макеенкі — тут няма: яны пайшлі ў горы раней, каб дайсці да вышыні 2600 метраў, разбіць там лагэр і чакаць прыбыцця паходні з агнём. А заўтра, 5 мая, яны панясуць агонь на вяршыню. Калі ўсё пойдзе па плане і надвор’е не ўнісе карэктывы, чакаем хлопцаў назад 6 мая вечарам”.

А надвор’е-такі карэктывы ўносіла. Невлічкае адностраванне вялікага драматызму, напружанасці тых гадзін знаходзім ва ўрыўку з рэпартажа, што быў змешчаны на сайце 6 мая. “Пачаўся такі снежны шторм, што альпіністам прыйшлося правесці ноч седзячы, падпіраючы сценкі намётаў. Галоўнае — не застацца без абароны, хай нават такой на першы погляд хліпкай, таму што без намётаў “веранае, — кажа Аляксандр Гадлеўскі, — прызнаецца многае на сваім альпінісцкім веку пабачыўшы Віктар Лутаў, — 90%”. Але абшлось, хаця снежны той шторм планы нашай штурмавой пяцёрцы, вядома, збытаў. Планаваўшы выйсці на шторм на доўгі, а змагі “высунуць нос”, па іх уласным выразе, толькі бліжэй да 11 гадзін. Пасля бяссон-

Свяці, “Польмя міру”!

Працягласць маршруту эстафеты агню II Еўрапейскіх гульніў “Польмя міру” па Беларусі да стадыёна “Дынама” — звыш 7700 кіламетраў.

Маршрут арганізатары II Еўрапейскіх гульніў прадумалі загадзя. Яшчэ на пачатку красавіка было абвешчана: 3 мая запаліць яго ў Рыме, пасля ён падыецца на гару Манблан, пройдзе

байкерам. “Мы будзем везці яго па Еўропе гэтак жа надзейна, як хлопцы падымалі агонь на Манблан”, — скажаў кіраўнік байкерскага клуба The One Chapter Belarus Яўген Беіцак, прымаючы паходню з рук Міхаіла Вайцоўка. I эстафета агню II Еўрапейскіх гульніў “Польмя міру” прадоўжыла свой шлях па Еўропе.

Усё пачынаецца з сяброўства

Пісаць па слядах чужых публікацый, з другіх рук — не надта творчая праца. Але, на мой погляд, у дадзеным выпадку патрэбная. Бо ўсё ж праект Манбланскі таго варты, і хочацца, каб як мага больш людзей у свеце пра яго ведалі. Што многае могуць беларусы! І што каштоўнага ды прыгожага справа зроблена, пакладзена ў скарбонку Алімпійскага руху, на карысць Бацькаўшчыны! Чытаючы ў нашай газетцы менш, чым на партале ВД “Беларусь сегодня”. Затое яны па ўсім свеце. І да таго ж сацыяльна актыўныя. Спандзяюся, і дзякуючы нашай газеце розгалас пра Манбланскі праект пойдзе шырока.

На выкарыстанне мной матэрыялаў пры падрыхтоўцы тэксту пагадзілася Інэса Плескачэўская. І яна ж удакладніла: няма пярэчанняў і з боку кіраўніцтва ВД “БС”. А ў адказ на маё захапленне, як здорава ўсё атрымалася, напісала: “Дзякуй за добрыя словы ў адрас майго Манбланскага праекта! І гэта вы яшчэ не ведаеце, як ён нарадзіўся!”

Аказваецца, якраз сяброўскія кантакты, якіх багата ў сям’і журналісткі, паспрыялі таму, каб спачатку ўспыхнула маленькая кропачка іскрынка. Якая потым, што сімвалічна, разгарэлася ў полмя: “У канцы мінулага года сядзеў у нас у гасцяў Аляксандр Гадлеўскі, старшыня Беларускай федэрацыі альпінізму. Ён — сябар Міхаіла Пяньёўскага: Міша з ім хадзіў у горы ў

па тэрыторыі Італіі, Славакіі, Славеніі, Венгрыі, Аўстрыі, Чэхіі, Польшчы і прыбудзе ў Беларусь.

Так і сталася. Цяпер уся Беларусь асвятляецца “Польмем міру”. Фотаздымкі, тэлерэпартажы нашых калег апавадаюць пра святочную атмасферу, што пануе на шляху эстафеты. Усяго ў ёй паўдзельнічаюць 450 факеланосцаў, 100 валандэраў, і ўвесь час пры полымі 10 захавальнікаў агню. Паходню, зробленую на Навагрудскім заводзе газавай апаратуры, бацьца па ўсіх кутках краіны. У кожнай вобласці “Польмя міру” сустракаюць урачыстым канцэртам. Дзе пралёт маршруту — глядзіце тут <https://minsk2019.by/ru/>. Эстафета 12 чэрвеня прыбыла ў Нясвіж, затым наведзе гарады, знававія месцы Міншчыны.

17 чэрвеня “Польмя міру” сустрэне Мінск, і завершыцца эстафета ў дзень адкрыцця Гульніў: 21 чэрвеня на стадыёне “Дынама”.

малодсці. Мужчыны разважалі: што б такога зрабіць, каб у часе Еўрапейскіх гульніў беларускі альпінізм прагучаў? А я вазмі ды скажы: а падніміце, хлопцы, агонь на вышэйшую гару Еўро-

Аляксандр Гадлеўскі

пы! Вунь жа кітайцы ўздымалі алімпійскі агонь на Эверэст. (Раней Інэса працавала ўласным кар’ерам рэспандэнтам газеты “Беларусь сегодня” ў Кітаі. — І.Ж.). І вось цяпер маем вынік! Якіх намаганняў каштавала тое Аляксандру Гадлеўскаму — асобная гісторыя... Але што радуе: федэрацыя нават атрымала мэтавы грант ад Еўрапейскага алімпійскага камітэта на гэты ўздым! Праўда, ЕАК настаяў, каб агонь уздымаў не на Эльбурс, а на Манблан. Гэта была самая неверагодная прыгода ў маім жыцці, хоць я сама прайшла толькі частку Манбланскага маршруту, па якім потым узносілася “Польмя міру”. І, мушу прызнацца, не дайшла нават да той вышыні, на якую планавала падняцца. Але хлопцы сказалі, што летам змагу тое зрабіць — мяркуючы па тым, як я ішла з імі зімой. Увогуле, я вельмі рада, што ўсё ў нас так склалася”.

Вяртаюся да таго, з чаго пачаў: пакарэнне ці ўзыходжанне? Магчыма, гэта мае толькі развагі — аб прыхаваным, глыбінным сэнсе вядомых словаў. Аднак, працягаўшы рэпартажы калегі з Манбланскага праекта, прыходжу да высновы: дробязяў у такіх рызыкаўных узыходжан-

нях не бывае. Як, дарэчы, і ў духоўным жыцці людзей, народа. За кожным словам стаіць думка, за кожнай думкай — энергія, а за энергіяй — справа. Памятаеце знакамітае: “Як вы лодкачкі назвалі — так яна і паплыве”? Ці яшчэ: “Будзьце асцярожныя ў сваіх жаданнях: яны маюць уласцівае спраўдзяцца”.

Беларусам ніколі не было ўласціва некага пакараць (хай даруючы мне тэма, хто чытае нашу гісторыю без рамантычных акулераў). Нам (спадзяюся, пераважнай большасці) заўсёды хочацца ісці Шляхам Згоды, прыўдымацца над сітуацыяй, калі яна зносіць у балота спірэхак, непаразумення. Узыходзіць, нікому не робячы шкоды ці прымуся. Бо мы ж памятаем Багдановіцкае, што “Усе разам ляміць да зор”. Адсюль, дарэчы, бярэцца пачатак і тэма міратворчых ініцыятыў, з якімі Беларусь выступае апошнім часам на міжнароднай арэне. А хто хоць трохі спрабаваў разабрацца ў беларускай ментальнасці, той ведае: нам часам лягчэй саступіць у шырчым спаборніцтве, чым пераступіць праз чалавека. Лепш — узважыць усё рызыкамі, чым безгалавава рынуцца да прывіднай славы. У гэтым сэнсе, дарэчы, павучальны штырок з альпінісцкай біяграфіі дасведчанага Віктара Лутава — ён жа сам на вяршыню Манблана не ступіў, але шмат папрацаваў у дапаможнай групе. Быў выпадак, даведваемся з рэпартажаў, калі ён літаральна 100 метраў не дайшоў да завяна “Снежны барс”, бо вярнуцца з гор крывым — гэта, безумоўна, важней.

Помніцца, у маі 1998-га першы беларускі альпініст Віктар Кульбачэнка (у 2007-м ён трагічна загінуў у Падмаскоўі — “пайшоў на іншыя вяршыні”, як пісаў Юры Вельтнер) узышоў на самую высокую вяршыню планеты — гару Эверэст (8.848 м). Мы сустрэліся з ім у Мінску пасля вяртання, падрыхтавалі ў часопіс “Беларусь” цэлы тэкст і падалі на вокладцы сам Эверэст са здымкам Віктара і такім тэкстам: “Вяршыня свету — Эверэст. Вышэй стаіць адно вышыні душы”.

Мяркую, Манбланаўскі праект якраз і дапамагае ўсім нам усвядоміць, што і сям’і Еўрапейскія гульні, што пачнуцца ў прарадзены таямнічае Купальскае пары, 21 чэрвеня, ладзіцца ў імя гэтай вялікай, высакароднай мэты: дзеля нашага бясконага ўзыходжання да вышыняў чалавечага духу.

Іван Ждановіч.

Фота Міхаіла Пяньёўскага і Дзясніса Жыдкоў.

Каманда беларускіх альпіністаў. Першы рад злева направа: Арцём Барбулат, Віктар Лутаў, Дзясніс Жыдкоў, Аляксандр Гадлеўскі, Уладзіслаў Каган, Міхаіл Вайцоўк. Другі рад злева направа: Міхаіл Макеенка, Вадзім Фралоў, Аляксандр Вайцоўк, Максім Вінчэўскі.

прафесар Валянцін Граковіч, інжынеры Міхаіл Мельнікаў, Анатоль Шалковіч, Дзясніс Жыдкоў, вядомыя лекары Эдуард Ліпень, Валеры Майсеенка ды многія, многія іншыя, спраўдныя працаўнікі нашай высокаадукаванай краіны”.

У публікацыях Інэсы Плескачэўскай была прадстаўлена каманда, пададзены здымкі беларускіх альпіністаў, якія падымалі на Манблан агонь Еўрапейскіх гульніў — спачатку ў тэксце “Кому доверят факел” (23.04.2019), потым — і па выніках Манбланаўскага праекта (“Как белорусские альпинисты подняли “Плямя мира” на Монблан” — “Народная газета”, 10.05.2019).

Агонь асвятляе вяршыню!

Вернемся ў дні сёлетыня мая, што сталі ўжо часткаю гіс-

най ночы ісці было цяжка, але ў задзелены пункт — на вышыню 4000 м — выйшлі. Там яшчэ ў папярэднім узыходжанні яны знайшлі пятакоч, на якім можна змясціць адну палатку. І васьм 6 мая ў тры гадзіны ночы, калі яшчэ цёмна, але снег цвёрды — ісці па такім працей — хлопцы выйшлі на шторм Манблана з паходняю і лампадаю “Польмя міру”, з дзяржаўным сцягам Рэспублікі Беларусь. Некалькі гадзін цяжкай працы — у некалькіх месцах снег быў амаль па пояс, але маршрут быў ім ужо вядомы, прайдзены за пару дзён да таго — і яны на вяршыні. Факел запалены, фатаграфія зробленая: “Ура!”.

Потым яшчэ быў доўгі шлях альпіністаў уніз: “6 мая ў 19.00 нашы, без перабольшання, герачыня альпіністы перадалі паходню з “Польмем міру”

У гэтым “завоблачным” намёце на вышыні 4000 метраў альпіністы правялі ноч з 5 на 6 мая

СУПЛЯМЕННІКІ

Салодкі мёд Бацькаўшчыны

У Лізаветы Глубінец — салодкі момант славы

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Апошняя песня была, дарэчы, і ў рэпертуары Людмілы Зыкінай. Гэта шчымылівы апавед пра выпадак за вайнага часу, калі беларуска назвала братам палоненага фашыстамі грузінскага хлопца, савецкага разведчыка ў тыле ворага, бачачы яго ўпершыню — тым і ад смерці ўратавала. Заканчаецца песня радкамі: “Ничего о них мне больше не известно. / Но о брате и сестре сложили песню. / Может в Грузии ту песню он услышит / И письмо ей в Белоруссию напишет”. Гэты год, як вядома, для Беларусі асаблівы: яна адзначае 75-годдзе Вызвалення. І песня “Помнят люди” ў выкананні Лізы Глубінец стварыла ў зале асаблівую атмасферу.

З дзевяці гадоў дзяўчына займаецца вакалам. Выступае сольна і ў складзе ўзорнага дзіцячага вакальнага ансамбля “Очарование” самарскага цэнтра “Творчество” — гэта гурт-спадарож-

нік заслужанага беларускага вакальнага ансамбля “Каданс”. У рэпертуары Лізаветы ёсць творы сучасных беларускіх, рускіх, украінскіх, армянскіх кампазітараў, апрацоўкі народных песень ды шмат іншых. Больш за 60 дыпламаў лаўрэата, статуэткі, медалі ды фестывальныя падарункі цяпер у яе творчай скарбонцы. Сёлета спявачка паспяхова закончыла 9 класаў у 91-й школе гарадской акругі Самара. Наведвае майстар-класы й курсы па сумежных профілях: сцэнічная мова, візаж/грим. Плануе прадоўжыць вучобу на аддзяленні “Эстрадны вакал” у Самарскім музвучылішчы імя Дз. Г. Шаталава.

Віншваем з цудоўным выступленнем на зямлі продкаў, Лізавета Аляксееўна! Мяркуем, атрымаць прэстыжны дыплом “Залатая пчолка” — гэта як салодкага кліматвіцкага меду пакаштаваць. Так трымаць!

Мікалай Бойка

РУПЛІЎЦЫ Вушаччына — родная спадчына

Васіль Шалак, маючы прапіску ў Санкт-Пецярбурзе, не забывае пра родавыя выток-крыніцы з Вушаччыны: з вёскі Матрына

Палкоўнік запаса выдаў і прэзентаваў у Беларусі кнігу на роднай мове “Роздумі на вясковай лаўчы”. Пра тое мы пісалі ў артыкуле “Ад Матрына пачатак...”. Сёлета ж стала вядома, што матрынская працавітая Васіля Іванавіча, падмацаваная й афіцэрскім досведам, бярэ вяршыню пад назвай ПЕРАВЫ-ДАННЕ. Ён паведамляе нам: ёсць змены ў змесце, і мова сталёва наблізіцца да гаворкі землякоў, якім і прысвечана аўтар працу. Плануе ўжо гэтым летам прывезці кніжку ў Беларусь.

Застаецца парадавацца за матрынцаў, у якіх ёсць такія зямлякі! І за спадара Васіля, у якога ёсць Матрына. А таксама за ўсіх нас, бо чым больш у свеце беларушаў, што памятаюць пра гістарычную Бацькаўшчыну, тым большы наш Беларускі Мацірык.

Іван Іваню

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Там, за Уралам

Беларусы ў расійскім горадзе Кургане імкнуча больш раскаваць пра Беларусь, як і пра вядомых беларусаў у Заураллі

Калі жывеш у Беларусі, то здаецца: тут і цэнтр свету. І ўсё найгадоўнае адбываецца ў нашых ваколліцах. Вось і другія Еўрапейскія гульні сустрэнем, і 75-годдзе Вызвалення Беларусі будзем хутка святкаваць. Сотні тысяч байцоў розных нацыянальнасцяў нашу Бацькаўшчыну

А між тым у Курганскай вобласці жывуць тысячы беларусаў! У кнізе “Зауралцы с беларускімі корнямі”, якую прэзентавала Людміла Урванцава напрыканцы 2018 года, прыводзяцца лічбы: 4175 нашых супляменнікаў жыве ў Курганскай вобласці, з іх 1440 — у Кургане. На здымку разварота кнігі бачым: ёсць “беларуская раскладка” па раёнах, буйных паселішчах на адной старонцы, а побач — апавед пра лётчыка, двойчы Героя Савецкага Саюза

сь і беларусаў у расійскай пглыбінцы — вельмі патрэбна. Ну як далей развіваць стасункі, калі Беларусь для расіян — цёмны лес? Пры спасылцы на відэафільм Людміла напісала: “Таму й довадзіцца нам “выходзіць у людзі”, прыўносіць у грамадскае жыццё беларускую тэматыку. Плануем і праводзім круглыя сталы ва ўніверсітэтах, у школы даўно выходзім. Выступаем у раёнах, вёсках, дзе жывуць нашыя беларусы-перасяленцаў. Летам — у піянерлагерах робім Дні беларускай культуры. І ў сацсетцы “Одноклассики” ёсць група “Зауралцы с беларускімі корнямі”.

Адна з умоў для “сінтэзу” актуальных беларускіх навін у расійскіх рэгіёнах — гэта, вядома ж, відзіты саміх беларусаў: прадстаўнікоў культуры, бізнесу, дыпламатаў. Людміла Рыгораўна дасылала матэрыялы пра відзіты ў горад кіраўніка аддзялення Пасольства Беларусь у Расіі ў Екацярынбурзе: Васіль Кунскі наведваў Курган, правёў дзелавыя сустрэчы й перамовы. Была й пашыраная сустрэча ва ўрадзе вобласці. Аб ём тавараабароту між Беларуссю і рэгіёнам летася перавысіў 20 мільёнаў долараў. Цяпер з Беларусі пастаўляюцца туды транспартныя сродкі, кам-

Беларусы на фестывалі “Соцветие национальных культур”

плектуючыя вырабы, сельгас-тэхніка. Зауралле пастаўляе нам радыятарную прадукцыю, мед-препараты й абсталяванне, аўтацызтэрны, падышнікі, помпавае абсталяванне. Сёлета запланаваны ўзаемныя відзіты дэлегацыі дзелавых колаў: каб пашыраць узаемавыгадную супрацу. Заслугоўвае вагагі, што дыпламат знайшоў часу, каб сустрэцца з актывам Курганскай грамадскай арганізацыі “Нацыянальны культурны цэнтр беларусаў Зауралля “Батьківщина””. Васіль Кунскі павіншаваў кіраўніцу суполкі Людмілу Урванцаву з днём нараджэння, зрабіў ёй памятны падарунак. А Людміла Рыгораўна падарыла гошці першы асобнік згаданай кнігі.

З новых фактаў “беларускай прысутнасці” у рэгіёне: там адкрыўся магазін холдынга “Беларуская скура-абутковая кампанія “Маркю”” — а ўсяго ў Расіі, падказвае інтэрнэт, ёсць такія ў 28 гарадах. У курганскім магазіне прадаюцца й шкарпэ-

кі з Брэста. Пра магазіны беларускіх прадуктаў — мы раней пісалі.

На пачатку года Людміле Урванцавай быў уручаны памятны медаль “Ф.Э. Дзержинский” за патрыятычнае выхаванне моладзі. Мы, віншуючы супляменніцу, пажартавалі: у яе медалі — ажно тры беларускія бакі. Бо родам з Беларусі быў Фелікс Дзяржынскі: ён нарадзіўся 11 верасня 1877 года ў сядзібе Дзяржынскага раёна, створаны Мемарыяльны комплекс “Дзяржынава”. У Людмілы Урванцавай — беларускія родавыя карані. Да таго ж уручаў медаль беларусу Сяргею Карпук: ён кіруе рэгіянальным аддзяленнем Агульнарасійскай грамадскай патрыятычнай арганізацыі “Ваенна-спартыўны Саюз М.Ц. Калашнікава” па Курганскай вобласці, член агульнарасійскага праўлення Саюза.

З майскіх паведамленняў Людмілы Урванцавай мы ведаем пра ўдзел актывістаў беларускай суполкі ў круглым сталё “Грамадскае абшчэства і гасударство: праблемы і перспектывы взымадзействія”. Суполка паўдзельнічала і ў абласным фестывалі “Соцветие национальных культур”. А нядаўна стала вядома, што самадзейныя артысты ансамбля беларускай песні “Журавачка” з “Батьківщины” па запрашэнні Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур прыедуць 28 чэрвеня ў Беларусь — на святкаванні 75-годдзя яе Вызвалення.

Чакаем, шануюныя сябры!

Іван Іваню

Ансамбль “Журавачка” на пленэры

вызвалілі (у тым ліку і ўрадженцы Зауралля), тысячы загінулі, выганяючы адсюль ворага, — мы пра тое памятаем. Але ж у інфармацыі Беларусі ды Расіі цяпер ёсць, пэўна, “зоны правалу”, куды беларускія весткі марудна ідуць, альбо не даходзяць увогуле. Нежк Людміла Урванцава, якая кіруе беларускай суполкай у Кургане, скінула нам спысылку на аматарскі відэафільм. Сюжэт просты: у адной з вуні Кургана ў студэнтаў пытаюць, што яны ведаюць пра Беларусь. Вы б толькі чулі... “Гэта на захадзе нашай краіны... І, акрамя бульбы, я нічога не ведаю пра Беларусь”. “Што там паважаюць і любяць культуру. І адна з нацыянальных страў — бульба”. “Там любяць есці драчнікі, а яшчэ — пляскі, танцы...”. “Там ёсць Прэзідэнт Лукашэнка і расце бульба”.

Сяргея Грышаўца (1909–1939). Ён родам быў з вёскі Бараўцы (цяпер Баранавіцкі раён Брэстчыны), а Першая сусветная вайна пагнала сям’ю ў бежанцы — трапілі Грышаўцы ў Зауралле. Закончыўшы ў 1927-м сям’югодку, юнак і працаваў некаторы час там, на станцыі Шуміха (каля 130 км ад Кургана). А потым — пайшоў у вялікі свет, стаў двойчы Героем.

У кнізе сабрана інфармацыя пра людзей Зауралля, якія маюць беларускія карані, па розных прычынах апынуліся за Уралам. Ёсць старонкі, прысвечаныя Івану Сцяпанавічу Дробышу — акцёру Курганскага дзяржтэатра драмы, заслужанаму артысту Расіі, афіцэру Сяргею Васілевічу Карпуку... Спадаецца, з часам кніга трапіць у рэдакцыю. Безумоўна, пашыраць рознабачковую інфармацыю пра Белару-

Беларусы Кургана з дыпламатам Васілём Кунскім

Апошняе жаданне Міхаіла Юрахно

У Сімферопалі са сцен Крымскага федэральнага ўніверсітэта імя У.І. Вярнадскага праводзілі ў апошні шлях ураджэнца Свіслацкага раёна Міхаіла Юрахно — доктара біялагічных навук, прафесара, да таго ж таленавітага дзіцячага пісьменніка і лаўрэата прэміі імя Максіма Багдановіча

За тры дні перад тым, як нястомны вандроўнік, пісьчыры беларус пайшоў у новыя, незямныя далі, мы гаварылі з ім па тэлефоне. Ведаў, што адыходзіць. Цяжкая хвароба знясіліла, не дала шанцаў доўжыць шлях зямны. І ён гаварыў пра накіраванае спакойна. Пра тое, што варта будзе напісаць на помніку надмагільным. Шкадаваў, фота адпаведнага няма. Я ж прыгадала: ёсць, Міхаіл Уладзіміравіч... Летась на юбілеі — мы адзначалі 80-годдзе зямляка — сфатаграфавала яго з кветкамі. Ён быў вельмі рады, што здыма атрымаецца неардынарны.

Міхаіл Уладзіміравіч мне сказаў: я адыходжу... І яшчэ цёплыя словы пра нашае сяброўства. Хоць жыў ён у Сімферопалі, але мы сяравалі. Жонкі яго не стала ўжо 25 гадоў таму, з родных засталіся дачкі, унучкі, праўнучкі. Яшчэ Міхаіл Уладзіміравіч мне сказаў, што яго апошняе жаданне: каб у газете "Голас Радзімы" напісалі пра яго. І тады ўсе беларусы даведваюцца, што ёсць такі сын у беларускага народа. Цяпер можна сказаць — быў.

3 чэрвеня мне патэлефанавала яго дачка Наталя і сказала: памёр. Каб я паведала пра тое ў Беларускую таварыству ў Сімферопалі. З матэрыялаў, якія ёсць пад рукой, я напісала тэкст "Памяці белоруса Миха-

ила Юрахно" — ён размечаны на сайце гарадской акругі Еўпаторыя. Давайце згадаем, чым адметны наш зямляк.

Міхаіл Уладзіміравіч быў родам з маленькай заходнебеларускай вёскі Ханчыцы Гродзенскай вобласці. (Гэта Свіслацкі раён, які цяпер уваходзіць у склад Еўрарэгіёну "Белавежская пушча". Раней Ханчыцы былі невялічкай вёскаю, цяпер — аграгарадок, цэнтр сельскагаспадарчага ўнітарнага прадпрыемства "Ханчыцы-Нёман" — Рэд.). Нарадзіўся ў беднай сялянскай сям'і 20 сакавіка 1938 года, у 1957-м пераехаў у Крым. І ўсё далейшае жыццё звязваў з Крымскім пединтэтутам (цяпер Крымскі федэральны ўніверсітэт імя У.І. Вярнадскага). Там прайшоў шлях ад грузчыка да прафесара, 25 гадоў загадваў кафедрай заалогіі. (Той кафедры — больш за 100 гадоў, гэта прызнаны сусветны цэнтр па вывучэнні гельмінтаў марскіх млекакормячых. Для збору матэрыялаў яе супрацоўнікі адпраўляюцца ў навуковыя экспедыцыі. — Рэд.). Беларус Міхаіл Юрахно, стаўшы навукоўцам, удзельнічаў у шэрагу далёкіх навуковых экспедыцый: Белае мора-1965, Чукотка-1966, Берынгава мора-1967, 1976, 1981, Камандорскія выспы (Алеуцкі раён Камчаткі)-1984, 1985, Антарктыка-1986, 1987.) Экспедыцыі 1976 і 1981 гадоў былі

Міхаіл Юрахно з сябрамі-беларусамі на фестывалі "Крымбукфэст". 2018 год.

Такім ён быў у дзень 80-годдзя: 20 сакавіка 2018 года

міжнародныя: савецка-амерыканскія. На розных відах транспарту, уключаючы сабачыя запряжкі, вучоны адолёў больш за 200 тысяч км. Пабываў на ўсіх морах, якія абмываюць тэрыторыі былога СССР. Пера-

сёк усе акіяны планеты. Сабраў гельмінталагічны матэрыял ад 1728 цоленяў і маржоў, 12 відаў і каля 100 асобнікаў дэльфінаў, 4 відаў кітоў.

Але, як вядома, адна справа — сабраць матэрыял, але ж не менш важная — правесці даследаванні. Вучоны апублікаваў каля 150 навуковых прац, адкрыў 13 новых для навукі відаў паразітаў. Абгрунтаваў новы род, пяць сямействаў, два надсямейства і падатрад гельмінтаў марскіх млекакормячых. Міхаіл Юрахно ўпершыню ў свеце распрацаваў гіпотэзу рассялення цоленяў і маржоў па Сусветным акіяне. З навуковымі дакладамі выступаў на форумах Расіі, Украіны, ЗША, Іспаніі, Чэхіі. Быў адным з галоўных стваральнікаў Заалягічнага музея ўніверсітэта, даставіў туды ціхаакіянскага маржа з Аляскі, марскіх коікаў з Камандорскіх выспаў, калекцыю цоленяў з Антарктыкі ды шмат іншых экспанатаў. За сваю вялікую працу вучоны быў ушанаваны прэміямі Уладзіміра Вярнадскага (2007), Аўтаномнай Рэспублікі Крым (2009), званнем "Заслужаны работнік адукацыі АР Крым" (2004).

Яшчэ Міхаіл Юрахно быў дзіцячым пісьменнікам. Напісаў 21 дзіцячую кнігу, якія карыстаюцца папулярнасцю ў юных чытачоў Расіі, Беларусі, Украіны. Сярод іх: "Сказкі крымскага леса", "400 загадок о

животных", "Жители Арктики", "Звери Африки", "Обитатели Америки", "Азбука в загадках", "Веселые обучающие загадки о птицах", "Веселые обучающие загадки о животных", "Северное сияние". Прычым усе выданні багата ілюстраваныя.

Варта яшчэ чытачам "Голасу Радзімы", усім зямлякам нашым ведаць і памятаць: беларус Міхаіл Юрахно, зааляг-гельмінтолаг і дзіцячы пісьменнік, быў вялікім сябрам Беларускай нацыянальна-культурнай аўтаноміі горада Еўпаторыі "Крым — Беларусь". Ён неаднаразова прыязджаў да нас, выступаў з апаведанні пра ўдзел у экспедыцыях, знаёміў зямлякоў з новымі кнігамі. У 1997-м ён стаў лаўрэатам прэміі імя Максіма Багдановіча — яе некаторы час прысуджала Асацыяцыя нацыянальных таварыстваў і абшчынаў народаў Крыма і Крымскі рэспубліканскі фонд культуры "За вклад в развитие белорусской культуры в Крыму". А Беларускае нацыянальна-культурнае таварыства Крыма падала кандыдатуры вартых прэміі суплёмнікаў.

Мы ўдзячны Міхаілу Уладзіміравічу за яго далучэнне да імпрэзы беларускай дыяспары Еўпаторыі, Крыма. У часопісе "Крым — Беларусь" не раз друкаваліся матэрыялы пра нашага вядомага зямляка.

Светлая памяць.

Дзіна Шаўчэнка,
г. Еўпаторыя. Фота аўтара.

Ад рэдакцыі. Пра Міхаіла Юрахно памятаюць і яго зямлякі са Свіслаччыны. У 2016 годзе рэдакцыя раённай "Свіслацкай газеты" праводзіла конкурс малюнкаў, вершаў і эсэ "Свіслацкаму краю маю песню спяваю". Лепшыя з іх друкаваліся на старонках газеты, у тым ліку і эсэ Марыі Камінскай са Свіслачы. Дык вось, марачы пра будучыню роднага горада, Марыя бачыла ў ім і Алею помнікаў, а сярод іх — і помнік Міхаілу Юрахно. Што ж, магчыма, з часам такая мара стане зьявіцца. Спадзяемся, будуць памятаць пра свае родавыя беларускія карані і нашадкі вучонага. Ягоная дачка Наталя, як паведала нам Дзіна Шаўчэнка, працуе ў Сімферопалі ва Усерасійскім цэнтры каранціну раслін, кандыдат сельскагаспадарчых навук. А Віялета Юрахно — кандыдат біялагічных навук, працуе ў Інстытуце марскіх біялагічных даследаванняў РАН (Севастопаль). Унучкі: Волга — мастагтвазнаўца, Анастасія — філолаг, Святалана — кухар. Унучкі Міхаіл і Святаслаў — абодва мастакі. Ёсць у вучонага і праўнучкі: Барымір, Гардзей, Святазар, Аляксеі.

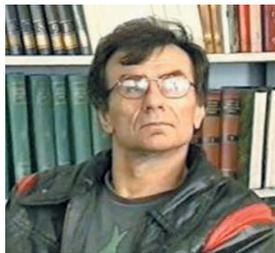
ЛІТАРАТУРНЫЯ МАСТЫ

"Лімаўскае" прывітанне "Бідэнка-фэсту"

У беларускім літаратурна-мастацкім штотыднёвіку выйшла вялікая падборка перакладаў украінскай паэзіі на беларускую мову

На адной газетнай паласе сустрэліся паэты Мікола Бідэнка і Віктарыя Шэвэль, Уладзімір Прысяжнюк і Аляксандр Казінец, Паўло Карабчук і Назарый Несіярык, а таксама іх беларускія перакладчыкі — Мікола Адам, Павел Астравух, Яна Будовіч, Янка Лайкоў.

У прадмове да публікацыі чытаем: "Штогод на Кіеўшчыне ладзіцца ўсеўкраінскае свята паэзіі "Бідэнка-фэст". Мікола Бідэнка (1951—2016) — адзін з найвыбітнейшых паэтаў Украіны. У шаснаццацігадовым узросце ён атрымаў інваліднасць з прычыны траўмы пазваночніка. Скончыў факультэт журналістыкі Кіеўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Т.Р. Шаўчэнкі. Аўтар некалькіх паэтычных

Мікола Бідэнка

зборнікаў, у 1993 годзе стаў лаўрэатам літаратурнай прэміі імя Васіля Сіманенкі НСПУ за кнігу "Важкий метал". Яго любяць і шануюць за праўдзівасць у адлюстраванні часу з адчуваннем усіх яго "балоных месцаў". Арганізатар мерапрыемства — малады паэт, вучань Міколы Бідэнкі Аляксандр Бакашчок..." І далей: "Колькі твораў удзельнікаў гэтага

свята і прапапоўваюцца да ўвагі чытачоў".

Можна толькі парадавацца, што ў працяг багатых беларуска-Украінскіх літаратурных сувязяў дадаюцца новыя факты дружбы, пабрацімства, якія ўнікаюць дзякуючы руслівай творчай моладзі. Па выніках "Бідэнка-фэсту" выдаецца альманах паэзіі маладых аўтараў — "Метро всередині нас". У гэты альманах трапіла і падборка адзінага аўтара з Беларусі — Юліі Алейчанкі.

Будзем спадзявацца, што "Бідэнка-фэст", плён творчых здабыткаў удзельнікаў гэтага адмысловага праекта заўважаць таксама іншыя беларускія літаратурна-мастацкія выданні, прадставіўшы свае старонкі перакладам украінскай паэзіі маладых. Найперш, зразумела, хацелася б, каб залучыўся ў пругкую плынь творчага пабрацімства часопіс "Маладосць".

Сяргей Шычко

ВЕЧАРЫНА ПАМЯЦІ

Свайму часу і вечнасці

У Мінску ўшаноўваюць памяць пра навукоўца, члена-карэспандэнта НАН Беларусі, лаўрэата Дзяржпрэміі, доктара філагічных навук, прафесара Міхася Мушынскага (1931—2018)

У навуковым свеце яго ведалі як літаратуразнаўца, крытыка, тэкстолага. Ураджэнец вёскі Мокрэ Быхаўскага раёна Магілёўшчыны ў 1955-м закончыў філфак БДУ і ўсё жыццё працаваў у акадэмічным Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы. Аўтар больш як 300 навуковых прац, у тым ліку 13 манаграфій.

Днямі ў Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа НАН Беларусі пройдзе вечарына памяці Міхася Мушынскага. Назву імпрэзе "Свайму часу і вечнасці..." дала прадмова вучонага да Збору твораў у 20 тамах Якуба Коласа. Навуковец даследаваў айнаўнаў літаратуру, быў найлепшым знаўцам творчасці Якуба Коласа, Максіма Гарэцкага, Міхася Зарэцкага, адным са стваральнікаў навуковай школы, звязанай з тэксталагіяй ды выданнямі класікаў. Ладзіцца выстава манаграфій і кніг вучонага, дакументаў. Будучы прадставлены рэдкія фота з архіва сям'і, успамінамі пра навукоўца падзеліцца калегі і сябры.

Рыгор Гарэшка

РОДНЫЯ ЛЮДЗІ

Удзельнікі канферэнцыі на Ігаравым полі

У Белакалітвінскім раёне Растоўскай вобласці адбылася важная падзея, што аднаўляе прадаўжэнне сувязі між землямі наўскарай беларускай Прыпяці і цяга Дона. Спартрэбілася 18 гадоў, каб хвалі гістарычнай памяці ад штогодніх Міжнародных фестываляў “Каяльскія чытанні на Доне і рацэ Калітве”, якія прысвячаюцца “Слову аб палку Ігаравым”, дакаціліся і да старажытнага Турава. Паводле паданняў якраз у тым раёне, у ваколіцах хутара Пагарэлаў, на рацэ Каяле (цяпер Калітва) у 1185 годзе білася дружина князя Ігара з ардою палавецкага хана Канчака. Паводле звестак з старажытных летапісаў, князь Ігар сваю дружыну збіраў і ў Тураве-Пінскім княстве. То можна меркаваць: тут зямля каяльская-данская акропленна была крывёно нашых супляменнікаў. Данскія беларусы лічаць гэты край і сваім Свяшчэнным полем.

Ужо амаль 13 гадоў мы ўдзельнічаем у фестывалі “Каяльскія чытанні”. На яго адкрыцці побач са сцягамі Расіі, Украіны ўрачыста падмаецца беларускі сцяг, гучыць Дзяржаўны гімн Беларусі. Тут, на

Доне, у самым цэнтры Растоўскай вобласці, у Белакалітвінскім, Тацынскім, Марозаўскім, Мілюцінскім, Канстанцінаўскім і Семікаракорскім раёнах жыве каля 20 тысяч этнічных беларусаў. Ініцыяваў ды ладзіць фестывалі вялікі наш сябра Васіль Лук’янаў, нястомны арганізатар і кіраўнік гістарычнага руху. А ў 2012-м на Ігаравым полі быў урачыста адкрыты Памятны знак расійска-беларускай дружбы “Вешча Баян-Гусяр”, зроблены Саюзам беларусаў Дона.

У лютым 2018 года мы з Васіліем Лук’янавым, калі былі ў першай краязнаўчай экспедыцыі, наведалі Тураў, што ў Гомельскай вобласці, яго музеі. У ліпені 2018-га была яшчэ экспедыцыя: з юнымі мастакамі па свяшчэнных палях Расіі ды Беларусі. Пачыналі з нашага Ігарова поля, далей былі Кулікова поле, Барадзінскае поле ў Расіі, а ў Беларусі — Парыжанскі край, Тураўская Баянава зямля, Брэсцкая крэпасць-герой, Платаўскае поле поблізу Мірскага замка (Гродзеншчына), Курган Славы пад горадам-героем Мінскам. Па выніках экспедыцыі ў На-

Ад Турава да Каялы

Беларускі асветнік XII стагоддзя Кірыла Тураўскі — цяпер ужо нябесны заступнік і Данскай зямлі

цыянальным гістарычным музеі Беларусі прайшла прэзентацыя выставы. (Больш падрабязна гл.: “Жывапіс белых дарог” — ГР, 23.08.2018 — Рэд.).

Усё тое, ведаем цяпер — не выпадкова было! І калі Уладзімір Гаўрыловіч, старшыня Гомельскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі, звярнуўся ў Данскую дзяржаўную публічную бібліятэку з прапановай увекавечыць імя Кірылы Тураўскага на Данскай зямлі, то ў Растове-на-Доне быў праведзены круглы стол. Там была прынята прапанова, што найлепшае месца для такой справы — Ігарова поле пры хутары Пагарэлаў, дзе праводзіцца “Каяльскія чытанні”, праходзіць рэканструкцыя бітвы, у якой паўдзельнічалі і нашы далёкія продкі. А Кірыла Тураўскі — сучаснік тых падзей, да таго ж, па меркаваннях некаторых вучоных, асветнік мог быць і верагодным аўтарам “Слова аб палку Ігаравым”.

І вось — падзея. 18 мая 2019 года з дабраславення епіскапа Валгадонскага і Сальскага Карнілія, пры актыўнай падтрымцы галавы адміністрацыі Белакалітвінскага раёна Волгга Мельнікавай прайшла важная імпрэза: увекавечанне імя Кірылы Тураўскага на Данскай зямлі. А можа гэта і ўпершыню ў Расіі: сельскі клуб і бібліятэка ўжо носіць імя вялікага асветніка. І Кірыла Тураўскі становіцца нябесным заступнікам як данскіх беларусаў, так і ўсіх праслаўленых на Поўдні Расіі.

Пачаткам падзеі стала правядзенне ў пlynі XVIII Каяльскіх чытанняў 1-й навукова-практычнай канферэнцыі “Кірыла Тураўскі і наш час”. Паўдзельнічала ў ёй шмат шановных людзей: епіскап Валгадонскі і Сальскі Карнілія, кіраўніца адміністрацыі раёна Волгга Мельнікава, кіраўнік паддзялення Пасольства Беларусі ў Расіі ў Растове-на-Доне Уладзімір Неронскі, старшыня Асацыяцыі “Наш свет”, кіраўнік аргкамітэту чытанняў Васіль Лук’янаў, старшыня экспертнага савета Саюза беларусаў Дона, член Саюза мастакоў Расіі, кіраўнік дзіцячага творчага аб’яднання імя Кірылы Тураўскага Уладзімір Банцэвіч, кандыдат мастацтвазнаўства, прафесар Паўднёвага федэральнага ўніверсітэта Дня Стасевіч, пісьменнік-публіцыст, член савета Саюза беларусаў Дона Мікалай Сілановіч, дырэктарка Данскай дзяржаўнай публічнай бібліятэкі Яўгенія Калесніківа, старшыня палаты тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання Растоўскай вобласці Святалана Кудзенка, атаман Слаўнага войска Запарожскага Валяцін Цымбал, старшыня Растоўскай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Саюз украінцаў Дона” Уладзімір Макачук, заслужаны мастак Расіі, кіраўнік моладзевага аб’яднання Саюза мастакоў Расіі Ігар Раброў ды іншыя. Найактыўнымі ўдзельнікамі імпрэзы былі духавенства і мясцовыя казакі, якія вельмі шануюць Кірылу

Тураўскага ды лічаць яго аўтарам “Слова аб палку Ігаравым”.

Гэтая падзея, на маю думку, яшчэ больш духоўна збліжае Дон і Беларусь: на “кроснах гісторыі” тэчэца палатно гістарычнай памяці ад XII да XXI стагоддзя. І мацуецца павязь — які ініцыятыва энтузіястаў, які вынік дзейнасці народнай дыпламатыі, на аснове духоўных і патрыятычных памкненняў між людзьмі. А дух глыбока гістарычнай тэмы славянскага яднання, якім асветлена і “Слова аб палку Ігаравым”, надзвычай актуальны ў нашы дні.

Уладзімір Банцэвіч, старшыня экспертнага савета Саюза беларусаў Дона.

Ад рэдакцыі. Напярэдадні Дня Перамогі пры 112-й школе Растова-на-Доне тамтэйшыя беларусы заклалі сквер, які назвалі Баянавым. У той школе намаганямі Уладзіміра Банцэвіча, яго аднадумцаў створаны “Музей Расійска-Беларускай этнакультурнай і грамадска-патрыятычнай традыцыі”. Так што, удакладняе змяяк, сквер — гэта як своеасаблівае прыроднае прадаўжэнне музею: “Мы пасадзілі клёны і ясені, плануем штогод па меры сіл дасаджаць іншыя дрэвы, пакуль ёсць месца. Побач і Рабінава балка, зарослая дрэвамі, які гай, на дне балкі — ручай. А праз воды падземныя ўсе крыніцы ўзаемазвязаныя. То можа кроплі вады тут могуць быць і з крыніц Палесся — бо рэкі ж цякуць адтуль найбольш у паўднёвым напрамку”.

СЛЕД НА ЗЯМЛІ

У Лані школа — Петрачкоўская

Добрую памяць па сабе пакінуў на Нясвіжчыне ветэран Вялікай Айчыннай вайны, двойчы ардэнаносец Захар Петрачкоў: ён працаваў дырэктарам школ у Пагарэльцах, Снове, Лані

Людзі старэйшага пакалення ў вёсцы Лань, што па дарозе з Клецка на Нясвіж, памятаюць: з 1954 па 1969 гады Захар Паўлавіч быў дырэктарам сярэдняй школы. І мяне з ёй звязуе лёс (цяпер гэта “Ланскі навуцальна-педагагічны комплекс дзіцячы сад — сярэдняя школа”): працую тут настаўнікам. Ёсць у нас і школьны музей, у якім сем экспазіцый: яны пра гісторыю вёскі, школы, мясцовых сельсгаспадарчых прадпрыемстваў, пра Ланскі мужчынскі народны хор, удзел педагогаў, землякоў у Вялікай Айчыннай і Афганскай вайне. Ёсць матэрыялы пра Захара Петрачкова. Імі карыстаюцца вучні, калі ўдзельнічаюць у конкурсах, на ўрокі рыхтуюць паведамленні пра гісторыю, вядомых людзей. І я, рыхтуючы матэрыял на сёлетні ўсебеларускі конкурс “Франтавы альбом”, скарыстаўся дакументамі з музея.

У Лані школу па-ранейшаму называюць па прозвішчы былога дырэктара: Петрачкоўская. Нядаўна мы адзначалі юбілей ветэрана. Ён нарадзіўся 22 сакавіка 1919 года на Магілёўшчыне, у вёсцы Хоцішчы Прапойскага раёна (цяпер Слаўгарадскі). У тым жа годзе ад ран, атрыманых у Першай сусветнай, памёр бацька. З трох малалетак Захар быў малодшым. Сястра ўсё жыццё працавала ў калгасе, а брат Мікіта вярнуўся з вайны інвалідам, быў дырэктарам Саска-Ліпкаўскай школы ў нашым раёне і загінуў ад рук бандытаў. Захар Паўлавіч марыў стаць настаўнікам, пасляхова здаў экзамены ў Магілёўскі педінстытут, і ў той жа год “у ліпені выпрацаваў 58 працадзён у калгасе”: так пісала газета “Камунар Магілёўшчыны” ў жніўні 1939-га. Праз паўгода, хоць і меў адтэрміноўку, пайшоў добраахвотнікам у Чырвоную армію. Служыў у Закаўказкай ваеннай акрузе ў артылрку, там, у Ерзване, і сустрэў вайну. А першы бой з ворагам сяржант Петрачкоў прыняў у жніўні 41-га на

Паўднёвым фронце ў Запарожжы. У нашым музеі ёсць успаміны ветэрана пра тых баі. Як і пра артдэсант у снежні 41-га, калі з Таманскага на Керчанскі паўвостраў гарматы цягнулі аж 12 км на руках па лёдзе праліва. Месцамі лёд быў тонкі, прывальваліся і танулі людзі, гарматы. Далей — цяжкае раненне, кантузія, лячэнне і зноў фронт. Супрацьтанкавае ружо, з якім сяржант Петрачкоў шоў з баямі ад Арла да Беластока, важыла 22 кг, ды 20 патронаў (8 кг), плюс дзве супрацьтанкавыя гранаты. Так і ваяваў у складзе 380-й стралковай дывізіі Захар Петрачкоў. Восенню 1943-га былі жорсткія баі за Магілёў, ён падбіў два варажыя танкі, за што атрымаў ордэн Чырвонай Зоркі. Аднак узяць горад тады не ўдалося: савецкія войскі пачалі ўмацоўвацца на рацэ Рэста ля вёскі Гразівец.

23 чэрвеня 1944 года пачалася аперацыя “Баграціён”. Дывізія, у якой служыў Захар Паўлавіч, з баямі фарсіравала раку Дняпро і рухалася ў мінскім напрамку. За тых баі Петрачкоў

атрымаў медаль “За адвагу”. Пазней утварыўся “мінскі кацёл” (савецкія войскі акружылі 105-тысячную групоўку воракаў), і Петрачкоў, трохі ведоучы нямецкую мову, трапіў у лік парламенцёраў. Ветэран уславіўся: лес кішоў нямецкімі салдатамі і афіцэрамі, а ён з кавалкам белай тканіны хадзіў там цэлы дзень, заклікаючы фашыстаў здацца ў палон: “За дзень сабраў групу: 247 салдат і афіцэраў. Было крыху боязна, бывалі выпадкі, калі на заклікі парламенцёраў немцы адказвалі агнём. Але ўсё абшлось”. Праз дзень перад стрелам палка разам з іншымі ордэн Баявога Чырвонага Сцяга атрымаў і Захар Петрачкоў.

Перамогу Захар Паўлавіч сустраў на Эльбе, там братаўліся і з саюзнікамі-англічанамі. Павіншаваў іх з разгромам фашызму, выпілі баявыя сто грамаў за перамогу. Англічане, казакі, па-празлілі пастраляць з савецкага аўтамата ППШ, і той аўтамат ім спадабаўся. У сакавіку 1946-га Захар Петрачкоў быў домабілізаваны, прыехаў да сястры ў госці на Нясвіжчыну — і за-

Захар Петрачкоў пасля дня Перамогі, 1945 год

стаўся назаўсёды. Працаваў інспектарам райана, са жніўня 1948-га — дырэктарам школы ў Пагарэльцах. У 1952-м яго перавялі дырэктарам у Сноўскую сярэднюю школу, ён тады ж быў і кіраўніком партарганізацыі калгаса імя Калініна (цяпер — знакамкіты агракамбінат “Сноў”). З 1954 па 1969 гады Захар Паўлавіч быў дырэктарам Ланскай сярэдняй школы, і да 1979-га — зваручам па вяхаўчыннай рабоце. У 1964-м атрымаў ганаровае званне “Заслужаны настаўнік школы Беларускай ССР”.

Уладзімір Мякіш, в. Лань, Нясвіжскі раён